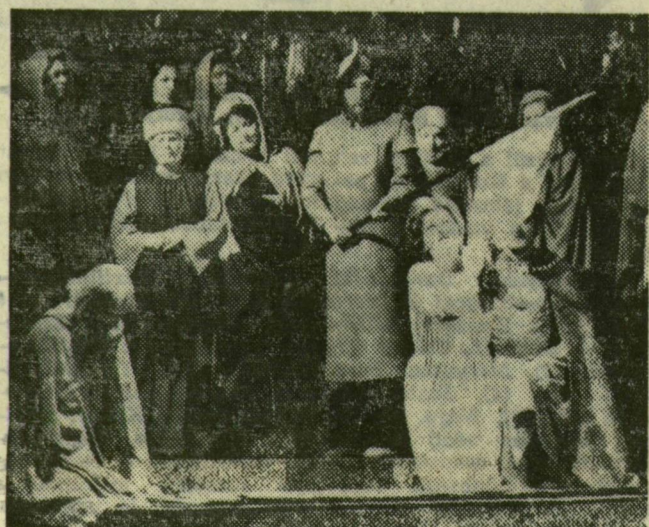

Kettős premier a Zenés színházban

Mint már beszámoltunk róla, az elmúlt hét végén kettős premieren, két szereposztásban mutatta be, Magyarországon először, a szegedi operatársulat Verdi fiatalkori művét, a Johannát. Fenti képünkön a pénteki premier főszereplői, a kórus, illetve Gyimesi Kálmán (Jakab), Bajtay Horváth Ágota (Johanna) és Juhász József (VII. Károly) látható, az előadásnak körülbelül ugyanabban a pillanatában, ahonnan a másik szereposztást is megörökítette a fotóriporter. Lent, azonos sorrendben, Vághelyi Gábor, Varsányi Mária és Szabady József.

Hernádi Oszkár felvételei

Felújították a Móra-emlékházat

Kiskunfélegyházán, a volt Szarvas utcában 1972. február 8-án, Móra Ferenc halálának évfordulóján lányának, Vésztitsné Móra Pannának jelenlétében avatták fel ünnepélyes keretek között a Móra-emlékházat. Azt, hogy a Szarvas utcai szerény hajlék volt az író szülőháza, sem Móra Ferenc, sem a nála 15 évvel idősebb testvér, Móra István sem tudhatta pontosan. Hogy hol laktak Móra Mártonék 1879 júliusában, második, Ferenc nevű gyermekük születésekor, Mezösi Károly Móra-kutató, a félegyházi Kiskun Múzeum egykori igazgatója bányászta ki az 1950-es években.

Móra Ferenc születése centenáriumi évében felújítva, új anyaggal, rendezett környezettel nyitotta meg kapuit május 6-án, vasárnap a Móra-emlékház párt-, állami, társadalmi és tömegszervezetek vezetőinek, a Móra-emlékbizottság tagjainak és sok-sok érdeklődőnek jelenlétében. A felújított emlékházat dr. Péter László irodalomtörténész, a szegedi Somogyi-könyvtár tudományos főmunkatársa adta át az érdeklődőknek.

Irodalomtörténeti és néprajzi emlékeket, Móra-relikviákat tartogat a látogatóknak a Móra-emlékház. A nagyobbik szobában irodalomtörténeti kiállítás, első sorban az író félegyházi kapcsolatait, a szülők életére vonatkozó dokumentumokat, az író gyermekéveivel és diákkorával kapcsolatos emlékeket sorakoztatja föl. A pitvarban a múlt évszázad végén használatos háztartási eszközöket gyűjtötték össze, valamint a kenyérsütés szerzőségeit. A harmadik helyiségben rendezték be Móra

Márton szücsmester műhelyét szerszámokkal, subákkal, ködmönökkel, rajzokkal. A kiskunfélegyházi Móra Ferenc Művelődési Központ kiállítótermében ugyancsak vasárnap nyílt meg a cen-

tenáriumi Móra-plakett alkotójának, Ligeti Erika Munkácsy-díjas szobrász- és éremművésznek kamaratárlata. A tárlaton kispasztikákat és érmekeket mutat be a művész.

T. L.

Az Aranyszörű bárány hasonmás kiadása

Móra Ferenc születésének századik évfordulójára kedves-szép kis könyvajándékkal lepte meg a Somogyi-könyvtár az olvasókat: hasonmás kiadásban nyomtatta ki sokszorosítási technikával Móra egyik legszebb meséjét, a versben zengő Aranyszörű bárányt, a Betlehem csillag-gal együtt. Ez a ma már könyvritkaságnak számító kötetcskét 1903-ban a Szegedi Napló adta ki, Engel Lajos nyomdájában. A kiadvány őrzi az eredeti címlapot, és az azóta a

könyvnyomtatásból eltűnt, kivesztett szecessziós betűtípust, s ha számos más kiadásban meg is jelent azóta — ráadásul daliátek variánsban is népszerű volt Vincze Zsigmond zenéjével. Kulinyi Ernő közreműködésével, mind Szegeden, mind Nagyváradon — nyilvánvalóan ez az ősforrása a legkedvesebb a gyűjtőknek és Móra szerelmeseinek.

Különösen szép gesztus ez a könyvecske a Somogyi-könyvtártól, amely Móra Ferenc alkotói műhelye volt.

Trópusi körülményekhez, különböző méretű vasúti pályákhoz tervezett a Ganz-MÁVAG mérnökgárdája két új típusú mozdonyt, bangladesi megrendelésre. A tervdokumentációkat határidőre készítették el, így az elmúlt hetekben a vasúti járműgyárban megkezdődött a gyártás előkészítése. Az év végéig 16 ilyen mozdony gördül ki a gyárkapun.

A vasúti járműgyárban megkezdtek a tuniszi megrendelésre a háromrészes Diesel-motorvonatok szerkezeti elemeinek gyártását. Ezekből húszat készítenek, s az elsőket még az idén átadják megrendelőiknek. Ugyancsak a közelmúltban kezdtek el a jugoszláv vasutak részére készülő motorvonatok előállítását. Ezekből a háromrészes luxusvonatokból — amelyeket minden kényelmi berendezéssel felszerelnek, s a vonaton még tárgyalótermeket is kialakítanak — tizenkettőt gyártanak a Ganz-MÁVAG-ban, jelenleg a műhelyekben a kocsiszekrényeket festik. Az első motorvonatok az év végéig hagyják el a gyárat.

Radnóti, Pécsről

Minden bizonnyal sokan megnézték vasárnap délután a Radnóti-évforduló alkalmából bemutatott műsort. Ezúttal talán nemcsak azért, mert a költő híveinek ropant nagy a tábora, verseit szeretik, értik, az ifjabb nemzedékek is — miként erről az V. országos vers- és prózamondóverseny pénteken közvetített döntője is meggyőzt. De az irodalmi évfordulónak adott összeállítások sajnálatosan gyakori sablonjaitól, a rutinjellegtől való különbözést, valamint újat ígért a főcím alatt: mondat: a pécsi körzeti stúdió dokumentumműsora.

Az Erőltetett menet című, egyórás emlékműsor a pécsi stúdió eddigi történetében nyilvánvalóan az egyik legnagyobb vállalkozás. Első sorban a felelősség súlya miatt, hiszen a költő utolsó hónapjainak dokumentatív krónikáját kívánták elénk tárni, a munkaszolgálatok, lágerok, gyalogmenetek szenvedésteli időszakát, amelyről sokat is tudunk, meg keveset is.

A műfajmegjelölés alapján joggal számítottunk arra, hogy Radnótinak ebben a szigorú-szomorú utolsó fél évében született versei mellett másfajta forrásokból származó, az avataltatottabb nézőket is a versek felé terelő információkat kapunk: dokumentumokat: tanúk emlékező szavait, heivszínek, tárgyak képeit. Örültünk, hogy a pécsi stúdió alkotógárdája ezt „találta ki” az emlékműsorémák helyett. Jórészt nem az ő hibájuk, hogy nem sikerült. Mit is mondhatna Milorád atya, ott, a bori emlékmű mellett? Lehet, hogy volt itt egy magyar költő is; csak ennyit. Hol vannak már azok az utak, vasutak, állo-

mások, a táj, amire a vagonból ki sem láthattak a foglyok?

Azért lefénnyépezték Szerbia hegyeit, a lágerhely gyomnövényeit, az utak menti fákat és virágokat, a kalyibamokat, megymást. A képek többségének lehetett is volna hangulata, atmoszférája (Háda Sándor volt az operatőr), különösen a versek kíséretében — és talán ennyi elég is lett volna. Még dokumentumműsorban is. Hiszen ami eltűnt, aminek nem találni szavakal- idézőjét sem, azt nem lehet dokumentálni. Sajnáljuk, hogy a műsor készítői láthatóan mindenképpen ragaszkodtak eredeti elképzelésükhöz; s minthogy nem találtak elég, filmre való

eredeti anyagot, hát csináltak — főzetűket elhagyott, ligetes domboldal, gyertyalángokat elhanyagolt sírkert fejjén, még azt a bizonyos, Arany-kötetet is megtaláltatták a kamerával, amit felvétel előtt a füvek-gyomok közé rejtettek.

E művészkedés, mesterkéltség mellett a szöveghibákkal előadott versek is rontották az emlékezés hitelét, s ez már korántsem olyan bocsánatos, mint a jószándékú dokumentumpótlás stílushibái. Hiszen a színész nem a szaválóversenyen szerepelt (amelyen, mellesleg, amatőrök sebbent mondtak Radnóti-verseket); egykönnyen megkaphatta volna a javítás lehetőségét.

S. E.

Stravinsky, háromszor

Azon lehet vitatkozni, szerencsések-e vagy sem az úgynevezett *egyszerűs* koncertek, ahol elhanyagolt életművek iránti adósságokat rónak le kétes értékű hasonnal, vagy holmi aktualitást, évfordulót keresnek indítékul egyéni ambíciókhoz; tapasztalat viszont, a közönség jobban kedveli a változatos, stílusában nyitott összeállításokat, melyek különböző korok zenei ízlését találják föl. A szerzői programoknak pedig inkább az ad esélyt, ha valóban jelentős — és különböző (főleg technikai) okokból ritkán játszott — egyéniségről van szó, akit „előben” elvéve hallani, ám akinek hagyatékból választékosan lehet gazdálkodni, hiszen sokarcú életművet teremtett.

Ilyen szerző Igor Stravinsky, századunk kiemelkedő komponistája. Neki szentelte vasárnap délelőttöt a filharmonia — végre ott, ahol a hangzásviszonyok is megfelelőek, a mozi-színházban. Pál Tamás, a koncert dirigense — a fent említett veszélyeket elkerülendő — három, viszonylag nem nagy (minőségileg nem nagy) apparátust igénylő, szimfonikusainknak az erős fúvós-gárdáját tettemre hívó, nem is igen terjedelmes művet választott, innen még Stravinsky úgynevezett szeriális korszakán: a Dumbarton Oaks Concertót, a vegyes karra és fúvósokra szerzett Misé és a fúvós *Ok-tett*. A „Brandenburgi versenye stílusában” komponált, így a tizenöt hangszert szólófeladatokkal ellátó Con-

certót Stravinsky fölkérésre írta a harmincas évek végén, s minthogy személyesen is vendégszeretettel élvezhette a művésztársulatot, amerikai Bliss házaspárnak a Dumbarton Oaks-i házában, innen az alcím. E bő tízperces mű heves megbotránkozást keltett annak idején, mára viszont jóval szolidabb benyomást kelt — a szegedi kamarazenekar tisztességteljes tolmácsolásában amolyan bemelegítésnek hatott a hangversenyen. Izgalmasabbnak viszont a Misesz. Stravinsky eredetileg kifejezetten templomi használatra szánta, s ehhez mértén puritán, diszkrét (mármint a nagy mintához, Mozarthoz képest diszkrét) a zenekara: kettős fúvósötös szóaltatja meg, négy szólistával (Lengyel Ildikó, Szécsi Éva, Szűcs István, Bárdi Sándor) és vegyes karral (a Szegedi Egyetemi Énekkar, karigazgató Szécsi József). Központi tétele, a legnagyobb szabású Credo köré húzódik a többi, majdhogynem szimmetrikusan, s a zenekara — mint Stravinsky jellemzi — „felhangolja a kórust”, sohasem játszik vele azonos zenét, miként Robert Craft megállapítja: „az énekszólalmoktól eltérő hangokat, más alaphangokat, hangoztat, hangsúlyozza, aláhúzza, imitálja, ellenpontozza, tovább-lendíti, erősíti a kórust”. Az egyetemiek dicséretes ügybuzgalommal, nagy odaadással, s helyenként atmoszférakeltően, költői pillanatokkal szolgálták a bemutatót — mert a mű alighanem most hangzott el először mifelénk.

A második részben hallott Oktett pedig a szegedi szim-

Zenei naptár

fonikusok válogatott fúvósainak kínált hálás lehetőséget modern zenei tájékozottságuk, stílusi fogékonyságuk, technikai képességeik igazolására. Hogy a mű — melynek fő ismérve az ellenpont — nem leányálom, némi sejtéssel szolgálhat: az 1923-as bemutató dirigálását Stravinsky nem merre másra bízni, s bár karmesteri föllépése osztatlan sikert korántsem váltott ki a Párizsi Opera közönségéből (Jean Cocteau-t például „ezüstárakon nagyszabású műszeres számításokat végző asztronómusra” emlékeztette a rovar-szerűen mutogató Stravinsky), azért legalább magát a szerzőt megnyugtatta. Pál Tamás természetesen jóval simulékonyabban, szolidabban, „hagyományos” módon látta fúvósait az Oktett, melynek bravúros fináléja a koncert legszebb pillanatait jelentette.

N. I.

Ma kezdődik

Szervezéstudományi konferencia

A gazdaságos termelés és az exportképes cikkek gyártásának egyik feltétele a megfelelő szervezés — ennek kérdéseiről kezdődik kedden kénnapos szervezéstudományi konferencia Balatonfüreden, a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság rendezésében.

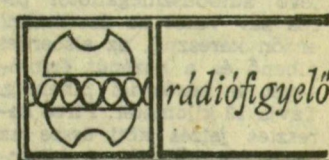
A vállalati szervezés fejlesztéséről 1977-ben jelent meg kormányrendelet, megvalósításának elősegítésére

szervez az SZVTT rendszeresen konferenciákat. Szükség is van a jó módszerek minél szélesebb körű propagálására, a vállalatok nagy részénél ugyanis még mindig csikorgó a belső mechanizmus, olajozottabbá kell tenni a szervezést. Sok helyen viszont már felismerték ennek fontosságát, s a jó példákkal a konferencia résztvevői is megismerkedhetnek az előadásokon.

Az űrhajósok borotválkoznak is

A szerpentintől általában annyit tudni, hogy kanyarog. A *műsor-Szerpentin*, „a ismeretterjesztő szerkesztőség órája”, amely legutóbb múlt héten csütörtökön reggel jelentkezett Egyed László szerkesztésében a Kossuth adón, megfelelt a girbegurba, ám panorámajelegetű útvonal kritériumainak. Szép kanyargott, csúrdótt, csavarodott — témák körül, témák között.

Megtalálták Mózes, a „kötő” sírját? Van-e sajátos magyar szépségideál, milyen arcot, alakot, típust tart szépnek a magyar ember? Vademberre bukkantak Kaliforniában? Az előbbi kérdések nem csupán tartalomjegyzék-ismertetők. Még csak nem is a hajtűkanyarokat kívánják érzékeltetni. Hanem az „érdekesség” kifejezés önmagában véve még színtelen, de témákra aktuálizáltan azonnal hatásos jelentéssé-jelentőségét. Ami nélkül — délelőtt, rádiót hallgató nyugdíjas- és gyes-anatárok részvételével — valamirevaló ismeretterjesztés el nem képzelhető. A Szerpentin legszebben vett kanyarja az, hogy másféle fórumokon (például tévéhíradó, Interpress Magazin) olykor csonkig rágott témák-ból is tud és mer eredeti módon érdekeseit nyújtani. Voltaképpen csak ama jótékony törvényszerűség alkal-mazásával, hogy nem létezik elszínteleníthető, unottá tehető jó téma, csak igényte-

len, felszínesen szenzációhajász „kezelés”. Csak egyetlen példa: itt vannak az űrhajósok. Már általános iskolás koromban ideges lettem, ha időnként a tévében vagy a mozihíradóban megjelent egy jól értesült űr, és úgy tűnt, lát-szólag mindig ugyanazokkal a felvételekkel, magyarázat-tal a súlytalanság állapotá-nak mibenlétét, „ön, ugye milyen szenzáció?”-alapon. A Szerpentinben — képek nélkül, de nem súlytalanul — arról a közismert tényről is figyelmet keltően hallhat-szok, hogy az űrhajósok — például fenti állapotukban borotválkoznak is, hogyan, miért úgy, ahogy, részlete-sen. S ez az az élvezhető, átgondolt slalom-ismeretter-jesztés, amellyel a borotvál-kozó űrhajósok, Mózes és kaliforniai vademberrel együtt, többek lehetnek köz-helyérdekességeknél.

Egyszóval a Szerpentinről annyit tudunk, hogy kanyarog. Ilyen úton autózni sok-sok rosszullétet okoz, a veszélyről nem is szólva. Ezúttal legalább úgy bírtuk mint az űrhajósok a borotválko-zást. Pedig egyébként bizto-san ők is annivra utánnak borotválkozni, mint minden férfi.

D. L.